

VATTENSKYDDSSOMRÅDE BLACKSTA

UTKAST 180312

Motiv till förslag till skyddsföreskrifter

Bekämpningsmedel och växtnäringsämnen

Naturvårdsverkets allmänna råd

"I föreskrifter för ett vattenskyddsområde bör föreskrivas att i primär skyddszon är hantering av kemiska bekämpningsmedel förbjuden. För sekundär skyddszon bör föreskrivas om krav på tillstånd för hantering av kemiska bekämpningsmedel." "För yrkesmässig hantering av växtnäringsämnen i vattenskyddsområde bör föreskrivas om krav på tillstånd."

Primär skyddszon:

Spridning av kemiska bekämpningsmedel är förbjuden. Annan hantering är spridning av kemiska bekämpningsmedel får inte förekomma utan tillstånd. Undantaget från tillstånd är privatpersoners hantering inomhus och privatpersoners hantering av medel för bekämpning av skadedjur utomhus.

Jordslagning av med bekämpningsmedel behandlade plantor är förbjuden.

Yrkesmässig hantering av växtnäringsämnen får inte förekomma utan tillstånd.

Sekundär skyddszon:

Hantering av kemiska bekämpningsmedel får inte förekomma utan tillstånd. Undantaget från krav på tillstånd är privatpersons hantering inomhus och privatpersoners hantering av bekämpningsmedel för skadedjur utomhus.

Yrkesmässig hantering av växtnäringsämnen får inte förekomma utan tillstånd. Undantaget är spridning av mineralgödsel.

Motivering

Restriktionsnivån i föreslagen föreskrift avseende växtnäringsämnen och bekämpningsmedel är något lägre än nivån i Naturvårdsverkets allmänna råd (2003:16) om vattenskyddsområden. I befintliga föreskrifter föreskrivs förbud mot hantering av bekämpningsmedel inom primär skyddszon. Med nya uppgifter av rinntider för grundvattnet föreslås primär skyddszon utökas. Förslag till skyddsföreskrift har utformats så att det krävs tillstånd för hantering av bekämpningsmedel. Genom tillståndsplikt ges möjlighet att förena tillståndet med särskilda villkor för att bedriva hanteringen utan risk för vattentäkten.

Vattenskyddsområdet berör områden med delvis genomsläppliga material vilket gör att dessa områden kan vara starkt kopplade till grundvattenbildningen av grundvattenmagasin. Det bör därför ställas höga krav på verksamhetsutövarens tillståndsansökningar och på miljökontorets bedömningar. Verksamhetsutövaren bör i tillståndsansökan för hantering kunna redogöra för bl.a. jordlagerföljd, topografi, när och hur spridning avses utföras, var lagring sker, testprotokoll för spruta, förekomst, lägen för och utformning av täckdikningsbrunnar, gröda och preparat samt dos.

Spridning av växtnäringsämnen i nitratkänsliga områden är reglerat i Jordbruksverkets föreskrifter SJVFS 2009:82 vilken förordar förbud mot spridning av växtnäringsämnen på vattenmättad, översvämmad, snötäckt eller tjälad mark.

Petroleumprodukter och kemikalier (ej bekämpningsmedel) Naturvårdsverkets allmänna råd

"I föreskrifter för ett vattenskyddsområde bör, för primär skyddszon, föreskrivas att hantering av petroleumprodukter inte får förekomma annat än för att försörja bostads- och jordbruksfastigheter med olja och att det i sådana fall krävs tillstånd. För sekundär skyddszon bör föreskrivas att det krävs tillstånd för sådan hantering av petroleumprodukter som på kort eller lång sikt kan motverka syftet med skyddet. Myndigheten bör ange i föreskrifterna vilken hantering som avses."

Primär skyddszon:

Befintlig hantering av petroleumprodukter för uppvärmning av bostads- och jordbruksfastigheter får inte förekomma utan tillstånd. Befintlig lagring av petroleumprodukter, i större mängd än 50 liter, får inte förekomma utan tillstånd.

All övrig hantering, i större mängd än 50 liter, av för grundvattnet skadliga ämnen såsom petroleumprodukter, lösningsmedel, impregneringsmedel eller andra hälsoskadliga eller miljöfarliga kemiska

produkter är förbjuden. Undantaget från förbud är befintliga anläggningar för utvinning eller lagring av värme eller kyla ur mark och grundvatten, tankning av fordon, cisterner o.dyl., samt drivmedel och andra petroleumprodukter i fordon i bruk (inkl. arbetsmaskiner) nödvändiga för fordonets drift.

Sekundär skyddszon:

Hantering, i större mängd än 100 liter, av för grundvattnet skadliga ämnen såsom petroleumprodukter, lösningsmedel, impregneringsmedel eller andra hälsoskadliga eller miljöfarliga kemiska produkter, får inte förekomma utan tillstånd

Undantaget från krav på tillstånd är befintlig hantering av petroleumprodukter för uppvärmning av bostads- och jordbruksfastigheter, befintliga anläggningar för utvinning eller lagring av värme eller kyla ur mark och grundvatten, tankning av fordon, cisterner o.dyl., samt drivmedel och andra petroleumprodukter i fordon (inkl. arbetsmaskiner) nödvändiga för fordonets drift. Undantaget gäller inte för fordonsvrak.

Motivering

Förslag till föreskrift omfattar inte bekämpningsmedel som regleras i föreskrift ovan.

Restriktionsnivån i föreslagen föreskrift för primär och sekundär skyddszon är något högre än nivån i Naturvårdsverkets allmänna råd (2003:16) om vattenskyddsområden.

Hantering av petroleumprodukter eller av andra hälsovådliga eller miljöfarliga produkter i mängder över 50 liter i den primära skyddszonen, d.v.s där grundvattenmagasinet är sårbart och där avståndet till uttagsbrunnarna är kort, bedöms utgöra en beaktansvärd risk för vattenförsörjningen. Hantering, i större mängd än 100 liter i den sekundära skyddszonen anses också utgöra en risk till försämrade vattenkvalité för vattentäkten. Läckage av drivmedel från avregistrerade fordon såsom fordonsvrak, folkracebilar eller liknande anses utgöra en risk för vattentäkten. Därav borde det säkerställas att läckage från dessa samlas upp med täckmatta eller dylikt.

Undantaget för förbud är "Befintlig anläggning av utvinning eller lagring av värme eller kyla ut mark och grundvatten". Uppskattat innehåller kollektorslangar en större mängd än 100 liter kemikalier. Det är inte rimligt att förbjuda befintliga anläggningar. Endast nyttillkommande anläggningar är förbjudna.

Tävlingar i motorsport sker i en anläggning belägen i föreslagen sekundär skyddszon. Hantering av drivmedel sker i större mängd vid tävlingar (motorbanor) och anses därav utgöra en risk för vattentäkten.

Ovan förslag till föreskrifter föreskriver tillstånd vid hantering av drivmedel mer än 100 liter inom sekundär skyddszon. Genom tillståndsplikt ges miljönämnden möjlighet att ställa krav på att erforderliga skyddsåtgärders genomförs för att minimera risk för läckage till grundvattnet.

Djurhållning

Primär skyddszon:

Hållning (inkl. bete) av djur i större antal än en halv (0,5) djurenhet, får inte förekomma utan tillstånd.

Sekundär skyddszon:

Hållning (inkl. bete) av djur i större antal än en djurenhet, får inte förekomma utan anmälan.

Motivering

Hållning av djur inom skyddszonerna kan vara en källa för vattenburen smitta och en källa till förhöjda nitrathalter. Det anses, trots att risken är liten, att hållning av djur är en beaktansvärd risk till försämrade vattenkvalité därav krav på tillstånd. Krav på tillstånd ger miljönämnden möjlighet att införa restriktioner på var djur får hållas. Markområden med isälvsmaterial och andra mer genomsläppliga jordarter bedöms vara känsliga för spridning av föroreningar till vattentäkten.

Avverkning och upplag av timmer

Naturvårdsverkets allmänna råd

"I föreskrifter för ett vattenskyddsområde bör föreskrivas att i primär och sekundär skyddszon permanenta upplag av bark och timmer är förbjudna. I sekundär skyddszon bör upplag från en avverkningssäsong få förekomma. För tillfälliga sådana upplag i primär skyddszon bör föreskrivas om krav på tillstånd."

Primär skyddszon:

Avverkning, annan än med handhållna redskap, får inte förekomma utan anmälan

Permanent upplag av bark, flis, spån, timmer och liknande är förbjudna. Tillfälliga upplag av bark, flis, spån och liknande får inte förekomma utan tillstånd. Undantaget från förbud och tillståndsplikt är privatpersoners upplag för normalt husbehov.

Sekundär skyddszon:

Avverkning, annan än med handhållna redskap, får inte förekomma utan anmälan.

Permanent upplag av bark, flis, spån, timmer och liknande är förbjudna. Tillfälliga upplag av bark, flis, spån och liknande, annat än i den omfattning som erfordras för normalt nyttjande av skogsbruksfastighet inom området, får inte förekomma utan tillstånd. Undantaget från förbud och tillståndsplikt är privatpersoners upplag för normalt husbehov.

Motivering

Restriktionsnivån avseende upplag i föreslagen föreskrift är något högre än nivån i Naturvårdsverkets allmänna råd (2003:16) om vattenskyddsområden.

Vattenförsörjningen kan påverkas negativt vid lagring av timmer, t.ex. beroende på utlakning av fenoler. Gran och tall kan ha höga halter av fenoler, upp till 20 % av barken kan bestå av vattenlösliga fenoler. Vidare förekommer det även transporter till och från upplag av timmer.

Avverkning med annat än handhållna redskap skulle kunna påverka vattenkvaliteten negativt vid läckage av petroleumprodukter mm., därav anmälningsplikt.

Avloppsvatten samt hantering av avfall

Naturvårdsverkets allmänna råd

"I föreskrifter för ett vattenskyddsområde bör det föreskrivas om förbud mot ytterligare infiltrationsanläggningar för hushållspillvatten och utsläpp av annat avloppsvatten i primär skyddszon. Före sekundär skyddszon bör föreskrivas om krav på tillstånd för sådana anläggningar"

"I föreskrifter för ett vattenskyddsområde bör anges att upplag av avfall eller snö som härrör från trafikerade ytor i en skyddszon inte får förekomma i en skyddszon med strängare föreskrifter."

Primär skyddszon

Inrättande av infiltrationsanläggningar för hushållspillvatten är förbjudet. För inträttande av övriga avloppsanordningar för behandling av hushållspillvatten från enstaka hushåll och från gemensamhetsanläggningar krävs tillstånd.

För ändring, som är anmälningspliktig enligt 14 § förordning om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (1998:899), av avloppsanordning krävs tillstånd.

Dagvatten från nya vägar och parkeringsplatser får inte infiltreras. Undantaget är dagvatten från enskilda vägar och lokalgator utanför detaljplanelagt område och från parkeringsplatser med en yta mindre än 100 m².

Tillfälliga och permanenta upplag av avfall, massor med okänd miljöstatus eller massor som är förorenade är förbjudna. Undantaget från förbud är privatpersoners tillfälliga upplag av avfall. Med tillfälligt upplag avses ett upplag under mindre än två veckor.

Uppläggning av snö som härrör från ytor utanför primär skyddszone till vattenskyddsområde för Blacksta vattentäkt är förbjuden.

Sekundär skyddszone

Inrättande av infiltrationsanläggningar för hushållspillvatten är förbjudet. Inrättande av övriga avloppsanordningar för behandling av hushållspillvatten från enskilda hushåll och från gemensamhetsanläggningar är krävs tillstånd.

För ändring, som är anmälningspliktig enligt 14 § förordning om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (1998:899), av avloppsanordning krävs tillstånd.

Dagvatten från nya vägar och parkeringsplatser får inte infiltreras. Undantaget är dagvatten från enskilda vägar och lokal gator utanför detaljplanelagt område och från parkeringsplatser med en yta mindre än 100 m².

Tillfälliga eller permanenta upplag av avfall, massor med okänd miljöstatus eller massor som är förorenade är förbjudna. Undantaget från förbud är privatpersoners tillfälliga upplag av avfall. Med tillfälligt upplag avses ett upplag under mindre än två veckor.

Uppläggning av snö som härrör från ytor utanför primär och sekundär skyddszone till Blacksta vattentäkt är förbjuden.

Motivering

Marken i primär och sekundär skyddszone utgörs både av genomsläppligt material (t.ex. isälvsmaterial), som är känsligt för spridning av föroreningar och delvis material som är mindre genomsläppligt (t.ex. lera). Inrättande av avloppsanordningar skulle kunna skapa en öppen väg genom leran och sprida avloppsvattnet mot vattentäkten och därmed påverka vattenkvaliteten. Därför föreslås förbud mot inrättande av infiltrationsanläggningar av hushållspillvatten och krav på tillstånd för övriga avloppsanläggningar.

Utsläpp av dagvatten från hårdgjorda ytor såsom vägar och parkeringsplatser kan sprida föroreningar såsom petroleumprodukter

och tungmetaller till vattentäkten, därför föreslås förbud mot infiltration. Föreslagna föreskrifter om utsläpp av dagvatten påverkar endast nytillkommande vägar och parkeringsplatser, ej befintliga.

Med "massor av okänd miljöstatus" avses massor där kunskap om innehållet av föroreningar eller vad som kan laka ut från massorna saknas.

Snö från trafikerade ytor kan innehålla t.ex. vägsalt och däckslitage, vilket vattenförsörjningen kan påverkas negativt av.

Väghållning

Naturvårdsverkets allmänna råd

"I föreskrifter för vattenskyddsområde bör anges att i primär eller sekundär skyddszon upplag av asfalt, oljegrus eller vägsalt är förbjudna. I primär skyddszon bör föreskrivas om krav på tillstånd för spridning av vägsalt."

Primär skyddszon:

Upplag av asfalt, oljegrus och vägsalt är förbjudna. Undantaget från förbud är upplag av vägsalt under tak eller på annat sätt skyddat från nederbörd.

Spridning av salt för dammbindning får inte förekomma utan anmälan.

Sekundär skyddszon:

Upplag av asfalt, oljegrus och vägsalt är förbjudna. Undantaget från förbud är upplag av vägsalt under tak eller på annat sätt skyddat från nederbörd.

Motivering

Föreslagen föreskrift motsvarar i stort sett nivån i den beskriven i Naturvårdsverkets allmänna råd (2003:16) om vattenskyddsområden.

Saltning för dammbindning regleras delvis i primär genom anmälningsplikt då det skulle kunna påverka vattenkvalitén i vattentäkten vid överanvändning. Saltning på väg för halkbekämpning regleras inte eftersom vägsaltning på vintern krävs för att reducera sannolikheten för vägolyckor samt att konsekvensen av vägolyckor har bedömts vara större än konsekvensen av vägsaltning.

Upplag av vägsalt som ej är väderskyddat kan påverka vattentäkten negativt genom kontinuerligt läckage.

Täktverksamhet och andra schaktningsarbeten

Naturvårdsverkets allmänna råd

"I föreskrifter för vattenskyddsområde bör anges att materialtäkt är förbjuden i primär och sekundär skyddszone. För husbehovstäkter i ett vattenskyddsområde bör föreskrivas krav på tillstånd. Oljespill får ej förekomma. Det bör även föreskrivas att tillfartsvägar till täkter så långt som möjligt vara avspärrade."

"I föreskrifter för ett vattenskyddsområde bör föreskrivas att schaktningsarbete t.ex. i samband med vägbyggen eller i annat byggande, och muddring inte får utföras utan tillstånd. För pålning, spontning och underjordsarbete bör föreskrivas om krav på tillstånd i primär och sekundär skyddszone."

Primär skyddszone:

Materialtäkt (grus-, ler-, bergtäkt eller liknande) är förbjuden.

Schaktningsarbeten djupare än 1 meter eller schaktningsarbeten med en större yta än grundläggning för enskild villa (t.ex. i samband med vägbyggen eller andra anläggningsarbeten), muddring, pålning, spontning och schaktfritt ledningsbyggande får inte utföras utan tillstånd.

Utfyllnad i mark med massor av okänd miljöstatus eller av massor som är förorenade är förbjuden.

Sekundär skyddszone:

Materialtäkt (grus-, eller bergtäkt eller liknande) är förbjuden.

Schaktningsarbeten djupare än 1 meter eller schaktningsarbeten med en större yta än grundläggning för enskild villa (t.ex. i samband med vägbyggen eller andra anläggningsarbeten), muddring, pålning, spontning och schaktfritt ledningsbyggande får inte utföras utan anmälan.

Utfyllnad i mark med massor av okänd miljöstatus eller av massor som är förorenade är förbjuden.

Tertiär skyddszone

Schaktningsarbeten djupare än 3 meter eller schaktningsarbeten med en större yta än grundläggning för enskild villa (t.ex. i samband med vägbyggen eller andra anläggningsarbeten) får inte utföras utan anmälan.

Motivering

Föreslagna föreskrifter för täktverksamhet bedöms vara i nivå med den restriktionsnivå som Naturvårdsverket rekommenderar. Täkter bedöms vara en beaktningsvärd risk för vattentäkten, därför föreslås förbud.

Föreslagna föreskrifter för schaktningsarbeten bedöms vara i nivå med Naturvårdsverkets allmänna råd. Schaktningsarbeten kan öppna upp vägar eller ge snabbare vägar för föroreningar att nå vattentäkten utan fastläggning/rening av ytliga växtskikt mm.

Med tillståndsplikt och anmälan vid schaktningsarbeten ges det möjlighet för miljönämnden att sätta upp villkor för verksamheten samt informera om hur ett eventuellt schaktningsarbete skulle kunna påverka grundvattnet.

Energianläggningar och uttag av grundvatten

Naturvårdsverkets allmänna råd

"I föreskrifter för vattenskyddsområde bör anges att i primär skyddszon för grundvattentäkt är anläggningar för lagring av och utvinning av värmeenergi ur berg, mark och vatten, uttag av vatten från berg och jord samt även andra typer av borrhinar som kan påverka vattentillgång/kvalitet, förbjuda och i sekundär skyddszon krävs tillstånd för sådana anläggningar."

Primär skyddszon:

Inrättande av anläggningar för utvinning eller lagring av värme eller kyla ur mark och grundvatten är förbjudet.

Inrättande av anläggningar för uttag av grundvatten är förbjudet.

Sekundär skyddszon:

Anläggningar för utvinning eller lagring av värme eller kyla ur mark och grundvatten får inte inrättas utan tillstånd.

Anläggningar för uttag av grundvatten får inte inrättas utan tillstånd.

Motivering

Föreslagna föreskrifter för energianläggningar bedöms vara samma restriktionsnivå som Naturvårdsverket rekommenderar. Vid inrättande av bergborrhinar ökar förutsättningarna för spridning av föroreningar till grundvattnet p.g.a att en öppen väg skapas från markytan till grundvattenmagasinet. I primär skyddszon är avståndet till uttagsbrunnen relativt kort varför det föreslås ett förbud för inrättande av energianläggningar medan det lite längre avståndet mellan uttagsbrunn

och sekundär skyddszon innebär att en relevant reglering får anses vara tillståndsplikt.

Genom tillståndsplikt vid inrättande av anläggningar för utvinning eller lagring av värme eller kyla ur mark och grundvatten samt anläggningar för uttag av grundvatten ges miljönämnden möjlighet att sätta upp villkor för anläggningarna.

Transport av farligt gods

Naturvårdsverkets allmänna råd

"I föreskrifter för ett vattenskyddsområde bör föreskrivas att i primär skyddszon transport av farligt gods får ske endast på anvisade transportleder".

Primär och sekundär skyddszon:

Genomgående transport av farligt gods får inte ske utan tillstånd på andra vägar än de som de som särskilt anvisats för transport av farligt gods.

Motivering

Olyckor med farligt gods kan medföra långtgående konsekvenser för vattenförsörjningen.

Genom tillståndsplikt vid transport med farligt gods ges miljönämnden möjlighet att sätta upp villkor för transporten.

Uppställning av fordon och arbetsmaskiner

Primär och sekundär skyddszon:

Uppställning av fordon med farligt gods, på annan plats än av kommunen anvisad, får inte ske utan tillstånd. Med uppställning avses uppställning/parkering med en varaktighet av mer än två timmar.

Uppställning under fler än två dygn i sträck eller fler än sammanlagt två dygn under en vecka av tyngre fordon samt avregistrerade fordon får inte förekomma utan tillstånd.

Motivering

Det anses utgöra en risk till vattentäkten med uppställning av fordon och arbetsmaskiner i vattenskyddsområdet. Läckage av oljor, drivmedel eller andra miljöfarliga vätskor i fordon är en beaktningsvärd risk för vattentäkten. Därav föreslås tillståndsplikt för uppställning under längre tid. Krav på tillstånd ger miljönämnden möjlighet att reglera såsom att

kräva att uppställda fordon har skydd av täckmattor eller liknande eller hänvisa uppställning av fordon till platser där risken är liten för både olyckor och läckage av ämnen som skulle kunna påverka vattenkvalitén av vattentäkten.

Fordonstvätt

Primär och sekundär skyddszon

Fordonstvätt med avfettningsmedel eller därmed jämförlig produkt, på andra platser än i för ändamålet avsedd anläggning med olje- eller bensinavskiljare, är förbjuden.

Motivering

Fordonstvätt anses utgöra en risk mot vattenförsörjningen om de sker på annan plats än i för ändamålet avsedd tvätthall med olje- eller bensinavskiljare. Ämnen som används vid tvätt och de ämnen som tvättas av kan försämra vattenkvalitén i vattentäkten.

Miljöfarlig verksamhet

Naturvårdsverkets allmänna råd

"I föreskrifter för ett vattenskyddsområde bör anges att i primär skyddszon sådan miljöfarlig verksamhet som innebär risk för förorening av yt- eller grundvatten inte får etableras. I sekundär skyddszon bör föreskrivas om krav på tillstånd för ny anmälningspliktig miljöfarlig verksamhet."

Primär skyddszon:

Nytablering av miljöfarlig verksamhet är förbjuden.

Förbudet gäller inte om det är uppenbart att den miljöfarliga verksamheten kan förekomma utan risk för negativ påverkan på grundvatten.

Sekundär skyddszon:

För nytablering av miljöfarlig verksamhet som är anmälningspliktig enligt 9 kap. miljöbalken krävs tillstånd.

För nytablering av miljöfarlig verksamhet som kan innebära risk för förorening av yt- eller grundvatten och som inte är anmälnings- eller tillståndspliktig enligt 9 kap. miljöbalken krävs anmälan.

Krav på tillstånd eller anmälan gäller inte om det är uppenbart att den miljöfarliga verksamheten kan förekomma utan risk för negativ påverkan på grundvatten.

Motivering

Föreslagna skyddsföreskrifter bedöms vara i nivå med Naturvårdsverkets allmänna råd. Miljöfarliga verksamheter regleras även i andra föreskrifter under miljöbalken.

Terrängkörning

Primär och sekundär skyddszon

Körning i terräng med motordrivet fordon för annat ändamål än jordbruk eller skogsbruk är förbjudet.

Motivering

Terrängkörning med motordrivet fordon för annat ändamål än jordbruk eller skogsbruk är en beaktningsvärd risk för förorening av vattentäkten genom eventuella läckage av exempelvis oljor eller drivmedel. Vidare kan terrängkörning på barmark även ge skador på skyddande vegetationsskikt.